

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Sametingets supplerende rapport til FNs komité for barns rettigheter 2016

Partsstat: Norge

Sámediggi
Ávjovárgeaidnu 50
9730 Kárášjohka

telefonnua: +47 78 47 40 00
www.samediggi.no
samediggi@samediggi.no

Ápningstider:
Mandag - Fredag
08:00-15:30

Innlevert av:

Sámediggi

Adresse:

Ávjovárgeaidnu 50
9730 Kárášjohka/Karasjok

Telefon: +47 78 47 40 00
Telefaks: +47 78 47 40 90

E-post: samediggi@samediggi.no
Nett: www.samediggi.no

Innhold

<u>Innledning</u>	Feil! Bokmerke er ikke definert.	9
<u>Sametinget</u>	Feil! Bokmerke er ikke definert.	9
<u>Samiske barn og FNs konvensjon om barnets rettigheter</u>	Feil! Bokmerke er ikke definert.	9
<u>1 Generelle gjennomføringstiltak</u>	Feil! Bokmerke er ikke definert.	9
a) <u>Nasjonale strategier</u>	Feil! Bokmerke er ikke definert.	9
b) <u>Budsjett</u>	Feil! Bokmerke er ikke definert.	9
c) <u>Barneombudet</u>	6	9
<u>2 Generelle prinsipper</u>	Feil! Bokmerke er ikke definert.	9
a) <u>Hindre diskriminering og sikre rettighetene til barn</u>	Feil! Bokmerke er ikke definert.	9
<u>Behov for forskning om mobbing i den samiske skole og barnehagen</u>	7	9
b) <u>Barnets beste</u>	8	9
<u>3 Vold mot barn</u>	9	9
a) <u>Beskytte barn mot misbruk og omsorgssvikt</u>	9	9
<u>Behov for forskning om samiske barn og unge og vold</u>	9	9
<u>4 Familie og alternativ omsorg</u>	9	9
a) <u>Familiemiljø og foreldreveiledning</u>	9	9
<u>Veiledningsorgan for kommunale barnevernstjenester</u>	9	9
b) <u>Barn fratatt sitt familiemiljø</u>	10	9
<u>Samiske barns rettigheter blir ikke ivaretatt i barnevernet</u>	10	9
<u>5 Funksjonsnedsettelse, helse og velferd</u>	10	9
a) <u>Helse og helsetjenester</u>	10	9
<u>Behov for forskning om samiske barn og unges helse</u>	10	9
<u>Behov for helsepersonell med kjennskap til samisk språk og kultur</u>	Feil! Bokmerke er ikke definert.	10
<u>6 Utdanning, fritid og kulturelle aktiviteter</u>	Feil! Bokmerke er ikke definert.	10
a) <u>Barnehage</u>	Feil! Bokmerke er ikke definert.	10
<u>Barnehagetilbud på samisk</u>	Feil! Bokmerke er ikke definert.	10
<u>Mangel på samisk fagpersonell</u>	Feil! Bokmerke er ikke definert.	10
b) <u>Utdanning</u>	Feil! Bokmerke er ikke definert.	10
<u>Samiske barn har ikke en individuell rett til opplæring i og på samisk</u>	Feil! Bokmerke er ikke definert.	10
<u>Situasjonen for samiske læremidler</u>	Feil! Bokmerke er ikke definert.	10
<u>Mangel på samisk fagpersonell</u>	Feil! Bokmerke er ikke definert.	10
<u>Samiske elever med spesielle behov</u>	Feil! Bokmerke er ikke definert.	10

- Barn under barnevernets omsorg kan miste retten til opplæring i og på samisk. Feil! Bokmerke er ikke definert.
- Innskrenkede muligheter til fritt skolevalg for samiske elever ..... Feil! Bokmerke er ikke definert.
- Nedlegging av samiske skoler ..... Feil! Bokmerke er ikke definert.
- Høy frafallsprosent i utdanningen blant samiske gutter ..... Feil! Bokmerke er ikke definert.
- 7 Spesielle beskyttelsesmekanismer** ..... Feil! Bokmerke er ikke definert.
- a) Barn som tilhører urfolk ..... Feil! Bokmerke er ikke definert.
- Nasjonalt prosess for å sikre overholdelse av de folkerettslige forpliktelsene - Samisk språkutvalg ..... Feil! Bokmerke er ikke definert.
- b) Barn som har vært offer for eller vitne til kriminalitet ..... Feil! Bokmerke er ikke definert.
- Barnehusene mangler kompetanse i samisk språk og kultur ..... Feil! Bokmerke er ikke definert.

Sámediggi
Ájovárgeaidnu 50
9720 Káásjohka

telefonnr: +47 78 47 40 00
www.samediggi.no
samediggi@samediggi.no

Åpningstider:
Mandag - Fredag
08:00-15:30

Innledning

Sametinget er opptatt av at samiske barns oppvekstvilkår skal være trygge og gode, samt bygges på og imøtekomme deres språk- og kulturbakgrunn. De skal oppleve å bli ivaretatt og få muligheten til utvikling på deres egne vilkår. På bakgrunn av Sametingets vurdering om at disse rettighetene ikke er godt nok ivaretatt, oversender Sametinget en supplerende rapport til FNs komité for barnets rettigheter. Den supplerende rapporten er forankret i Sametingets vedtak i sak 34/16 "Barnekonvensjonen og samiske barns rettigheter".

Rapporten er organisert i henhold til de retningslinjene som FNs komité for barnets rettigheter har gitt om form og innhold, og er bygget opp som Norges rapport med de samme overskriftene der det har vært mulig, slik at det er enkelt å sammenligne de to rapportene.

Sametinget

Samene utgjør en liten prosentandel av den totale befolkningen i Norge, og har vanskelig for å nå frem i ordinære politiske prosesser. Dette er årsaken til at Sametinget ble etablert i 1989.

Sametinget er et folkevalgt organ for samene i Norge. 39 representanter velges fra 7 valgkretser hvert fjerde år. Det samiske folket er en nasjon, og Sametinget er deres nasjonale parlament i Norge. Sametinget arbeider med alle saker som berører samene. Alle som oppfatter seg selv som same og som enten selv har samisk som hjemmespråk, eller har en forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk som hjemmespråk, kan registrere seg i Sametingets valgmannstall. Sametinget er selvstendig valgmyndighet for Sametingsvalget og Sametingets valgmannstall.

Siden 1989 har Sametinget fått beslutningsmyndighet på mange områder, for eksempel forskrifter om samiske læreplaner, saker om samiske språk, administrasjon av samiske kulturminner og et antall ordninger for finansiering av samiske institusjoner samt andre subsidier. Sametinget har også rett til å komme med innsigelser i arealplansaker som står i motstrid med samiske interesser.

Som urfolk har samene rett til å bli konsultert i saker som kan få direkte betydning for dem. For å sikre at arbeidet med saker som kan påvirke samene direkte gjennomføres på en tilfredsstillende måte, er regjeringen og Sametinget enige om at konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget skal gjennomføres i samsvar med retningsgivende prosedyrer. 11. mai 2005 underskrev daværende statsråd med ansvar for samiske saker Erna Solberg og daværende sametingspresident Sven-Roald Nystø avtalen om prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget. Avtalen ble godkjent av Sametinget 1. juni 2005 og fastsatt ved kongelig resolusjon 1. juli 2006.

Konsultasjonsavtalen gir ikke Sametinget veto rett i saker som påvirker samiske interesser. De formelle beslutningene tas fortsatt av statlige myndigheter og av Stortinget. Ordningen gir Sametinget innflytelse og mulighet til å påvirke og bli hørt, noe som også er hensikten med avtalen. Der det er uenighet mellom Sametinget og statlige myndigheter framgår dette når sakene behandles i regjering og storting.

I tillegg til konsultasjonsmøtene gjennomføres også jevnlig møter mellom Sametinget og representanter for Regjeringen eller de ulike departement, hvor situasjon og utviklingsbehov for samiske samfunn, saker av grunnleggende prinsipiell karakter, pågående prosesser og aktuelle samepolitiske saker tas opp. Møtene avholdes på både politisk og administrativt nivå. Slike møter kan også avholdes etter behov.

Legg merke til at det er flere samiske språk, for eksempel nordsamisk, lulesamisk, sørsamisk, skoltesamisk og andre. Derfor refereres det i dette dokumentet til «de samiske språkene».

Samiske barn og FNs konvensjon om barnets rettigheter

Samiske barn har rett på oppvekstforhold hvor de ikke nektes retten til sammen med andre medlemmer av sin gruppe å leve i pakt med sin kultur, bekjenne seg til og utøve sin religion, eller bruke sitt eget språk. Dette følger av rettigheter samiske barn har i henhold til nasjonale lover og internasjonale konvensjoner, blant annet FNs konvensjon om barnets rettigheter.

Fremdeles får ikke samiske barn i alle tilfeller oppfylt alle sine rettigheter. Dette kan skyldes både nasjonal lovgivning som ikke synes å være i samsvar med internasjonale konvensjoner, eller offentlige myndigheters praksis som avviker fra nasjonal og internasjonal rett. Norge er et svært ressursrikt land og har implementert barnekonvensjonen i sitt lovverk. Det må derfor forventes at staten etterlever forpliktelsene etter barnekonvensjonen. For eksempel må staten unngå at mangel på menneskelige ressurser får konsekvenser for barns rettigheter etter barnekonvensjonen.

Sametinget oversendte sine innspill til Norges femte og sjette rapportering til FNs komité for barnets rettigheter til det ansvarlige departementet. For Sametinget hadde det vært svært viktig at den nasjonale rapporteringen hadde inkludert situasjonen for samiske barn og unge. Sametingets innspill ble dessverre i svært liten grad tatt inn i statsrapporten. Dette til tross for at myndighetene i Norge er godt kjent med hva Sametinget ser som utfordringer for samiske barn gjennom konsultasjoner, samarbeidsmøter, skriftlig kommunikasjon mv.

På bakgrunn av dette oversender Sametinget en supplerende rapport til FNs komité for barns rettigheter.

1 Generelle gjennomføringstiltak

a) Nasjonale strategier

Regjeringen utarbeider en rekke satsinger, initiativer, planer og strategier for å oppnå sine mål om et bedre liv og optimale muligheter for barn og unge. Disse er dessverre ofte ikke tilpasset samiske samfunnsforhold. Eksempelvis er tiltak rettet mot skoler frivillige, og skolene må selv aktivt søke om eller tilby deltakelse. Når samiske skoler og skoler med et samisk tilbud ikke ser tiltakene som relevante for seg velger de å ikke delta. «Ungdomstrinn i utvikling» (pågår fra 2013 til 2017) er et av flere eksempler på en nasjonal satsing som ikke er særskilt tilpasset samiske elevers utfordringer. Det skal nå også iverksettes en satsing mot mobbing, hvor det blant annet forventes at Centre for Sámi Language in Education¹ bidrar, uten at det er bevilget tilleggsmidler til dette arbeidet. Heller ikke Sametinget er bevilget ressurser til å følge opp dette arbeidet i tilstrekkelig grad.

Sametinget forventer at Regjeringen sørger for at nasjonale satsinger og strategier i skolen alltid inkluderer samiske elever; samisk som fag, opplæring på grunnlag av samiske kulturverdier og det helhetlige samiske skoletilbudet. Dette vil sikre bedre gjennomføring av barnekonvensjonens artikkel 29 om formålet med utdanningen og artikkel 30 om at barn av minoriteter og urfolk ikke skal nektes

¹ Centre for Sámi Language in Education is a resource specifically geared towards the education system from primary stage to higher education. Centre for Sámi Language in Education works widely to increase reading, writing and speaking in Sámi language in the population.

retten til sin kultur, sitt språk og sin religion i samvær med andre medlemmer av sin gruppe, samt artikkel 2 om beskyttelse mot diskriminering.

b) Budsjett

Som forklart i Norges periodiske rapport² får kommunene sine bevilgninger over statsbudsjettet, og prioriterer selv hvordan de vil fordele midlene. Det gjelder også lovpålagte plikter, herunder tjenester som ytes til samiske barn og unge. Dette kan eksempelvis være helsetjenester, barnehage og skole.

Også Sametinget får sine bevilgninger over statsbudsjettet. Den norske Regjeringen anerkjenner ikke at konsultasjonsavtalen mellom Regjeringen og Sametinget (nevnt innledningsvis) også bør omfatte budsjettspørsmål. Konsekvensen av dette er at Sametinget ikke har direkte innflytelse over størrelse på eller fordeling av statsbudsjettets midler til samiske formål.

Generelt sett fikk man i statsbudsjettet for 2016 (og også i statsbudsjettet for 2017) en kraftig realvekst på de fleste områdene, med unntak av bevilgninger til samiske formål, hvor man får realnedgang. Dette til tross for at utgangsposisjonen for samene er svakere enn majoritetsbefolkningens posisjon. Statlige økonomiske bevilgninger til samiske formål anses av mange å være rene politiske beslutninger som Regjering og Storting kan fatte uten å ta hensyn til statens menneskerettslige forpliktelser overfor samene som et urfolk. Det er imidlertid vanskelig å argumentere for at det årlige statsbudsjettet, som et av våre viktigste politiske mål- og styringsdokumenter, kan vedtas uten at det tas hensyn til statens folkerettslige forpliktelser overfor samene. Dette gjelder ikke bare bevilgninger til samiske formål, men også andre statlige økonomiske bevilgninger som virker inn på den nasjonale gjennomføringen av internasjonale menneskerettigheter. Realnedgang i budsjettet i forhold til for eksempel samisk helse, utdanning, språk og kultur bidrar til en svekket gjennomføring av disse grunnleggende menneskerettighetene.

FNs komité for bekjempelse av rasediskriminering (CERD) påpekte behovet for en konsultasjonsordning mellom Sametinget og statlige myndigheter i budsjettspørsmål, samt norske myndigheters systematiske underfinansiering av samiske språk- og opplæringstiltak i sin rapport om Norge i 2015.³

Sametinget mener Regjeringen må sørge for tilstrekkelige bevilgninger til både kommunene og Sametinget slik at rettighetene til samiske barn og unge kan ivaretas på en tilstrekkelig måte og på lik linje med rettighetene til barn av majoritetsbefolkningen. Dette vil sikre bedre gjennomføring av barnekonvensjonens artikkel 2 om beskyttelse mot diskriminering.

c) Barneombudet

Barneombudet i Norge har ikke samiskspråklig og -kulturell kompetanse. Dette medfører at samiske barn ikke har reell tilgang til Barneombudet, samt en begrensning av Barneombudets rolle som en som skal følge med på og ivareta også samiske barns interesser.

Sametinget mener det må etableres et eget samisk barneombud, jf. vedtak i sak 028/15 i Sametingets plenum, der Sametinget uttaler at:

² Punkt 1 b), side 4.

³ CERD/C/NOR/CO/21-22 Observation 28 and 30 c).

«Sametinget registrerer at Djupedal-utvalget i «NOU 2015:2 Å høre til. Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø» foreslår å endre opplæringsloven § 9a - elevenes skolemiljø. Utvalget foreslår at barneombudet skal få en rolle som første instans og lavterskeltilbud. Sametinget vil i denne forbindelse gjenta viktigheten av at også barneombudet har tilstrekkelig kompetanse om samiske barn og unge. Sametinget ser at forslaget om at barneombudet skal kunne gi pålegg om administrative sanksjoner og reaksjoner i form av enkeltvedtak kan være et godt forslag. Etter Sametingets syn vil etablering av et samisk barneombud, organisert inn under det eksisterende barneombudet, best ivareta samiske barns rettssikkerhet. Det vil si personell med kompetanse innen urfolksrettigheter, samisk språk og kultur.»

Sametinget ber Regjeringen om å etablere et eget samisk barneombud. Et samisk barneombud vil styrke de samiske barnas rettssikkerhet, gi de bedre kjennskap til barnekonvensjonen i sin helhet og øke deres muligheter for å få oppfylt de rettigheter barnekonvensjonen gir dem.

2 Generelle prinsipper

a) Hindre diskriminering og sikre rettighetene til barn

For å beskytte urfolksbarn mot diskriminering må man legge forholdene til rette for forståelse, aksept og verdsettelse av kulturell diversitet. Dette kan oppnås gjennom å gi majoritetsbefolkningen tilstrekkelig kunnskap om urfolks kultur og språk, og bør iverksettes på et tidlig stadium i oppveksten.

Samiske barn og unge i Norge opplever rasisme og stigmatisering som trolig skyldes at majoritetsbefolkningen mangler kunnskap om den samiske befolkningens mangfold, historie og levemåte, både tidligere og i dag.

I sin rapport om samenes situasjon, datert 6. juni 2011, uttaler FNs tidligere spesialrapportør for urfolks rettigheter James Anaya i sine anbefalinger at⁴:

“The States and the Sami parliaments should cooperate to develop and implement measures to increase awareness about the Sami people within the media and the public at large. Such awareness should be promoted, inter alia, through primary, secondary and university school curricula.”

I 2013 fikk Sametinget gehør for kravet om at for forskningspolitikken skulle inn som læreplanmål i nasjonale læreplaner, slik at alle barn i Norge lærer om dette. Økt kunnskap om samer som urfolk bør inkluderes i undervisningen i skolen. Sametinget ber Regjeringen sørge for at lærere innehar denne kunnskapen. Det må også sikres at lærebøker har riktig og tilstrekkelig informasjon om samer. Dette vil sikre bedre gjennomføring av barnekonvensjonens artikkel 2 om beskyttelse mot diskriminering.

Behov for forskning om mobbing i den samiske skole og barnehagen

Tall fra Elevundersøkelsen og Folkehelseinstituttet viser at andelen elever som krenkes og mobbes i samiske områder er høye sammenlignet med resten av landet. En av konklusjonene fra NOU 2015:2 «Å høre til. Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø» er at det finnes store kunnskapshull om mobbing i den samiske skole.

⁴ A/HRC/18/35/Add.2 punkt 89.

For å kunne sette inn de rette tiltak som bedrer det psykososiale skolemiljøet også innen samiske skoler må disse kunnskapshullene ha en systematisk gjennomgang. Det eksisterer i dag svært lite forskning om mobbing og diskriminering i samiske samfunn, barnehager og skoler.

Identitetsskapende forskning på området er nødvendig slik at nasjonale antimobbeprogrammer kan tilpasses og de rette tiltak kommer på plass for samiske skoler og skolemiljøer.

Intensjonen om en mobbefri og trygg skolehverdag også for samiske barn og elever er i tråd med vedtak i Sametingets plenum og oppfølging av denne, jf. vedtak i sak 028/15 «Sametingets arbeid for et trygt psykososialt miljø for samiske barn og unge».

Forskning vedrørende identitet og mobbing i den samiske skole og barnehage er nødvendig for å få kunnskap om temaet, og sikre at de rette tiltak tilpasset samiske samfunn, skolemiljøer og barnehager iverksettes. Sametinget ber Regjeringen om å sikre nødvendige økonomiske rammer til forskningsmiljøer som kan bringe frem kunnskap om temaet. Dette vil sikre bedre gjennomføring av barnekonvensjonens artikkel 2 om beskyttelse mot diskriminering.

b) Barnets beste

FNs komité for barnets rettigheter har i sine avsluttende merknader etter Norges fjerde rapportering anbefalt parten å videreføre og styrke arbeidet med å sikre at barnets beste som generelt prinsipp blir behørig innarbeidet i alle lovbestemmelser og i rettslige administrative beslutningsprosesser, herunder familierelaterte prosesser og prosesser som gjelder alternativ omsorg og innvandring, samt i alle prosjekter, programmer og tjenester som har innvirkning på barn. Komiteen anbefalte videre parten å utarbeide retningslinjer for hvordan prinsippet skal anvendes i praksis, og lære opp alle som er involvert i prosessen med å finne ut hva som er best for barnet eller barna.⁵

I sin femte og sjette rapportering til FNs komité for barnets rettigheter har Norge listet opp eksempler på hvordan barnets beste som generelt prinsipp blir innarbeidet i lovbestemmelser og generelle beslutningsprosesser.⁶ Parten kommenterer ikke her komiteens anbefalinger om å utarbeide retningslinjer for anvendelsen av prinsippet om barnets beste i praksis.

Til tross for at begrepet «barnets beste» innarbeides i nasjonal lovgivning og eksempelvis omhandles i relevante utdanninger, viser erfaringene at når beslutninger skal fattes på lavere forvaltningsmessig nivå, for eksempel i en kommune, blir det ikke i tilstrekkelig grad tatt hensyn til bredden i prinsippets innhold. Det er ikke gitt at det som er det beste for et barn av majoritetsbefolkningen, også er det beste for et samisk barn. For samiske barn hender det at momenter som deres språklige og kulturelle identitet ikke tillegges tilstrekkelig vekt. Dette er særlig graverende i tilfeller hvor alternativ omsorg vurderes og barnet risikerer å miste kontakten med sitt språklige og kulturelle miljø.

Barnets språklige og kulturelle identitet er en del av begrepet «barnets beste». Sametinget mener Regjeringen må følge opp komiteens anbefaling og sørge for at det utarbeides retningslinjer for hvordan prinsippet om barnets beste skal anvendes i praksis. Videre må barnets språklige og kulturelle identitet innarbeides i retningslinjene som en del av dette begrepet. Dette vil sikre bedre gjennomføring av artikkel 30 om at barn av minoriteter og urfolk ikke skal nektes retten til sin kultur,

⁵ Observation 23

⁶ Punkt 3 b), side 9.

sitt språk og sin religion i samvær med andre medlemmer av sin gruppe i alle saker som berører samiske barn.

3 Vold mot barn

a) Beskytte barn mot misbruk og omsorgssvikt

Behov for forskning om samiske barn og unge og vold

Forskning viser at samer er mer utsatt for vold enn majoritetsbefolkningen for øvrig. En stor del av disse overgrepene har skjedd i barndommen. I Norge har vi ikke statistisk materiale om samiske barn og vold. Vi vet ikke omfang, hvilken type vold, hva som gjøres og hva som er gode hjelpetilbud for samiske voldsutsatte barn.

Statistisk materiale om samiske barn og vold er nødvendig for å fortsette kampen mot vold i den samiske befolkning. Sametinget ber Regjeringen om å sikre nødvendige økonomiske rammer til forskningsmiljøer som kan bringe frem kunnskap om temaet. Dette vil sikre bedre gjennomføring av barnekonvensjonens artikkel 19 om at alle barn har rett til at ingen skader eller misbruker dem.

4 Familie og alternativ omsorg

a) Familiemiljø og foreldreveiledning

Veiledningsorgan for kommunale barnevernstjenester

Det har skjedd en betydelig flytting fra samiske områder til byer. Dette innebærer også at det bor et betydelig antall samiske barn i de store byene. Disse barna har rett til ivaretagelse av eget språk og kultur, også når de mottar tilbud og hjelp fra barneverntjenesten.

Erfaring tilsier at kunnskapen om samiske forhold er begrenset blant beslutningstakere i større byer. Dette skaper bekymringer, spesielt for samiske barn som er i sårbare situasjoner. Sametinget har fått tilbakemeldinger på at det ikke vurderes samiske fosterhjem for samiske barn som bor i de større byene. Det er derfor også grunn til å frykte at kommunenes i sitt fremtidige ansvar for å rekruttere fosterhjem, ikke vil etterspørre samiske fosterhjem. Samiske samfunn har også en annen familiestruktur enn det norske samfunnet, hvor nærmeste slekt og gudforeldre spiller en større rolle og kan tre inn som støtte spillere. Slike forskjeller blir ikke tatt hensyn til i tilstrekkelig grad når barnevernet vurderer mulige tiltak.

Når kommuner gjennom strukturendringer får større ansvar og autonomi i barnevernet, er det viktig å sikre at kunnskap om samiske barns rettigheter og behov er tilstede i kommunene. Sametinget ser at dette vil være en utfordring, særlig i kommuner som har få samiske innbyggere, og mener derfor at det er nødvendig å etablere et samisk nasjonalt veiledningsorgan som har ansvar for veiledning ovenfor kommunale barnevernstjenester. Kommuner bør også ha en formalisert forpliktelse til å kontakte samisk veiledningsorgan når omsorgsovertakelse av samiske barn vurderes.

Sametinget ber Regjeringen om å etablere et samisk nasjonalt veiledningsorgan som har ansvar for veiledning ovenfor kommunale barnevernstjenester. Kommuner bør også ha en formalisert forpliktelse til å kontakte samisk veiledningsorgan når omsorgsovertakelse av samiske barn vurderes. Dette vil sikre bedre gjennomføring av barnekonvensjonens artikkel 30 om at barn av minoriteter og

urfolk ikke skal nektes retten til sin kultur, sitt språk og sin religion i samvær med andre medlemmer av sin gruppe, samt artikkel 2 om beskyttelse mot diskriminering.

b) Barn fratatt sitt familiemiljø

Samiske barns rettigheter blir ikke ivaretatt i barnevernet

Barneverntjenesten i Norge tar ikke tilstrekkelig hensyn til samiske barns kulturelle og språklige rettigheter og behov ved gjennomføring av tiltak etter barnevernsloven.

Barn med samisk bakgrunn og språk plasseres ofte i norske fosterhjem, også der fosterhjem med samisk språk- og kulturkompetanse er tilgjengelig. Barnet får ikke mulighet til å bli kjent med sin familie og sine slektninger, lære samiske verdier og samisk kultur og styrke egen samisk identitet på samme måte som hvis barnet hadde fått mulighet til å vokse opp i et samisk miljø. Dette er et overgrep mot det samiske barnet, som da nektes sine rettigheter etter barnekonvensjonen, og en trussel mot samiske barns identitet og rettssikkerhet.

Det finnes eksempler fra omsorgsovertakelse i løpet av det siste året, hvor barnevernsleder i den aktuelle kommunen uttalte at samiske barn ikke har noen spesielle behov. Det finnes også eksempler på situasjoner hvor slektninger har ønsket å være fosterhjem for samiske barn, men hvor barnevernet har valgt å plassere barnet i en norsk familie. Dette viser at beslutningstakerne ikke har den nødvendige kompetansen i forhold til barnekonvensjonen, og ikke er i stand til å se at de rettighetene som kommer til uttrykk i konvensjonen bygger på barns behov. Samiske barn kan ha andre behov enn barn av majoritetsbefolkningen.

Det finnes ikke statistikk som kan belyse hvor mange samiske barn som er eller har vært i norske fosterhjem og som følge av dette har blitt frarøvet sin kultur og sitt språk.

Sametinget forutsetter at Regjeringen sørger for at samiske barn så langt det er mulig plasseres i samiske fosterhjem. Når det iverksettes kampanjer for å få flere fosterhjem, må det samtidig iverksettes tilsvarende kampanjer rettet særskilt mot mulige samiske fosterhjem. Dette vil sikre bedre gjennomføring av artikkel 30 om at barn av minoriteter og urfolk ikke skal nektes retten til sin kultur, sitt språk og sin religion i samvær med andre medlemmer av sin gruppe, artikkel 20 nr. 3 om at det skal tas hensyn til barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn ved omsorgsovertakelse, samt artikkel 2 om beskyttelse mot diskriminering.

5 Funksjonsnedsettelse, helse og velferd

a) Helse og helsetjenester

Behov for forskning om samiske barn og unges helse

Det foreligger i dag lite dokumentert kunnskap om samiske barn og unges helse generelt. For barn og unge som har vært under barnevernets omsorg finnes det ingen dokumentert kunnskap. I Norges rapportering nevnes for eksempel at det ikke finnes statistikk om selvskading og selvmord blant samiske barn og unge.

For å kunne sikre samiske barn og unge en god psykisk og fysisk helse er det påkrevd at forskningsbasert kunnskap på feltet styrkes. Dette er særlig viktig for samiske barn under

barnevernets omsorg. Sametinget ber Regjeringen om å sikre nødvendige økonomiske rammer til forskningsmiljøer som kan bringe frem kunnskap om temaet. Dette vil føre til bedre gjennomføring av barnekonvensjonens artikkel 24 om at alle barn har rett til et godt helsetilbud.

Behov for helsepersonell med kjennskap til samisk språk og kultur

Samiske barn som av ulike årsaker er i kontakt med helsevesenet opplever at helsepersonell ikke kjenner deres språk og kultur. Små barn fra samiske områder er ofte ènspråklige. Barn med alvorlige helseproblemer (sterke funksjonshemninger, alvorlig sykdom, kreft osv.) er mye i kontakt med helsevesenet, over lengre tid, og muligens hele livet. Spesielt mens de er små og ennå ikke har tilegnet seg det norske språket er det viktig at helsepersonell er i stand til å kommunisere med barna uten at foreldre eller andre nærstående må fungere som tolk.

Språkutvalget for samiske språk har i sin utredning «NOU 2016:18 – Hjertespråket»⁷ anbefalt en individuell rett til språk- og kulturtilpassede helsetjenester, der dette er nødvendig av hensyn til pasientsikkerheten. Utvalget anbefaler også andre tiltak for å forbedre helsetjenestene for samer, for eksempel en utvidelse av eksisterende nasjonale team, fjernkonsultasjoner, læringsprogram for helsetjenesten med fokus på samisk kulturforståelse og utarbeidelse av en veileder til kommunene om tilrettelegging for samiske språk i helsetjenesten.

For å kunne sikre samiske barn og unge en god oppfølging av deres helsemessige situasjon er det nødvendig å sørge for at samisk helsepersonell er tilgjengelig. Sametinget ber Regjeringen om å iverksette tiltak for å øke rekrutteringen av personer med kompetanse i samisk språk og kultur i helsevesenet. Dette vil føre til bedre gjennomføring av barnekonvensjonens artikkel 24 om at alle barn har rett til et godt helsetilbud.

6 Utdanning, fritid og kulturelle aktiviteter

I sin rapport om samenes situasjon, datert 6. juni 2011, uttaler FNs tidligere spesialrapportør for urfolks rettigheter James Anaya i sine anbefalinger⁸ at:

“The Special Rapporteur recommends that the Nordic States and the Sami parliaments cooperate to redouble efforts to revitalize Sami languages and strengthen programmes for education in Sami languages and culture. The States should provide immediate and adequate funding to the Sami parliaments to assist in the implementation of concerted measures toward these ends. Among other measures, the States should increase the capacity and number of teachers proficient in the Sami languages.”

a) Barnehage

Barnehagetilbud på samisk

Samiske barn har ikke lovfestet rett til barnehagetilbud på samisk. Barnehageloven forplikter barnehagen til å ta hensyn til samiske barns språk og kultur og til å legge forholdene til rette for at samiske barn kan sikre og utvikle sitt språk og sin kultur. Imidlertid er det etter barnehageloven kun innenfor samiske distrikt at barnehagetilbudet til samiske barn skal bygge på samisk språk og kultur. Dette medfører at veldig mange samiske barn i Norge ikke får et barnehagetilbud basert på samisk språk og kultur. Barn av majoritetsbefolkningen har en lovfestet rettighet til et barnehagetilbud på

⁷ Se punkt 7 a).

⁸ A/HRC/18/35/Add.2 punkt 88.

sitt eget språk. For samiske barn eksisterer ikke denne retten til et barnehagetilbud på samisk språk.

Sametinget ber om at Regjeringen sørger for at samiske barn får lovfestet rett til et barnehagetilbud med basis i samisk språk og kultur uansett hvor i landet de er bosatt, for å sikre bedre gjennomføring av barnekonvensjonens artikkel 30 om at barn av minoriteter og urfolk ikke skal nektes retten til sin kultur, sitt språk og sin religion i samvær med andre medlemmer av sin gruppe, samt artikkel 2 om beskyttelse mot diskriminering.

Sametinget forutsetter at Regjeringen utarbeider en egen samisk rammeplan for barnehager. Dette vil sørge for at det gis et tilbud som bygger på samisk språk, verdier, kultur og danning, og at barnehagen skal styrke barns identitet som samer. Slik vil det sikres en bedre gjennomføring av barnekonvensjonens artikkel 30 om at barn av minoriteter og urfolk ikke skal nektes retten til sin kultur, sitt språk og sin religion i samvær med andre medlemmer av sin gruppe, samt artikkel 2 om beskyttelse mot diskriminering.

Mangel på samisk fagpersonell

Det er stor mangel på samiskspråklige barnehagelærere, fagpersoner innenfor blant annet spesialpedagogikk og øvrig personale i den samiske barnehagen. Dette er et alvorlig problem for tilgangen til og kvaliteten på samisk barnehagetilbud.

Sametinget ber Regjeringen om å iverksette tiltak for å øke rekrutteringen av personer med kompetanse i samisk språk og kultur i barnehagene, for å sikre bedre gjennomføring av barnekonvensjonens artikkel 30 om at barn av minoriteter og urfolk ikke skal nektes retten til sin kultur, sitt språk og sin religion i samvær med andre medlemmer av sin gruppe, samt artikkel 2 om beskyttelse mot diskriminering.

b) Utdanning

Samiske barn har ikke en individuell rett til opplæring i og på samisk

Opplæringsloven og friskoleloven sikrer ikke et samisk opplæringstilbud i tilstrekkelig grad. Retten til et samisk skoletilbud er ikke en individuell rettighet for eleven, men begrenses utfra geografi og antall elever som ønsker et slikt tilbud. Det er kun dersom eleven er bosatt innenfor et samisk distrikt at vedkommende har en *individuell* rett til opplæring i og på samisk. Elever bosatt utenfor samiske distrikt har en individuell rett til opplæring i faget samisk, mens retten til å få opplæring på samisk i alle fag er avhengig av at det er ti eller flere elever i kommunen som ønsker slik opplæring. Språkutvalget for samiske språk har i sin utredning «NOU 2016:18 – Hjertespråket» anbefalt at dette tallet reduseres til tre.⁹ Elever bosatt utenfor samiske distrikt får heller ikke automatisk oppfylt retten til opplæring i og på samisk, og i mange tilfeller må foreldre/foresatte jobbe hardt gjennom å kreve og argumentere for samiskundervisning, for at barna deres skal få oppfylt denne retten. Denne begrensningen kan ikke oppfattes som annet enn diskriminerende i forhold til samiske elevers mulighet til å velge skoletilbud. Dette forholdet tas også opp i FNs Human Rights Councils rapport datert 31. august 2009¹⁰ der det heter:

«Arbitrary administrative or legislative requirements, for example requiring a minimum number of indigenous students in schools outside indigenous communities before such

⁹ Se punkt 7 a).

¹⁰ A/HRC/12/33 punkt 35.

services are provided, are not sufficient basis for determining whether it is possible to provide education in indigenous cultures and languages for indigenous children living outside their communities. In order for a State to be able to attribute its failure to provide such education services to children living outside their communities, it must demonstrate that every effort has been made to use all resources that are at its disposition in an effort to satisfy, as a matter of priority, this obligation.»

Mange samiske samfunn er små lokalsamfunn. Dette medfører at store deler av befolkningen som vokser opp i samiske områder hvor språk og kultur står sterkt og hvor barna har rett til en opplæring i og på samisk, er nødt til å flytte på seg for å ta utdanning og/eller finne arbeid for å tjene til livets opphold. Samiske barn som flytter ut av eller blir født utenfor samiske områder har ikke valgt dette selv. Barnekonvensjonen er til for å beskytte barnas behov og rettigheter i en verden hvor de voksne bestemmer. Den samiske befolkningen i Norge må følge samfunnsutviklingen for å ikke bli dårligere stilt enn majoritetsbefolkningen. Dette medfører et flyttemønster hvor svært mange samiske barn bor utenfor de samiske områdene, og deres behov og rettigheter må ivaretas på lik linje med behovene og rettighetene til de samiske barna som vokser opp i samiske områder.

Sametinget ber om at Regjeringen sørger for at samiske barn og unge har en individuell rett til å få opplæring i og på samisk, uavhengig av hvor de er bosatt og hvor mange andre som ønsker tilsvarende opplæring. Dette vil sikre bedre gjennomføring av barnekonvensjonens artikkel 29 om formålet med utdanningen og artikkel 30 om at barn av minoriteter og urfolk ikke skal nektes retten til sin kultur, sitt språk og sin religion i samvær med andre medlemmer av sin gruppe, samt artikkel 2 om beskyttelse mot diskriminering.

Situasjonen for samiske læremidler

I den samiske skole har vi ikke samiske læremidler i alle fag til tross for at samiske barn har rett til opplæring i og på samisk. Sametinget ønsker å oppnå et like bredt tilfang av samiske læremidler i alle fag, på sør- lule- og nordsamisk, som det er læremidler på norsk. Læremidlene skal være av god kvalitet. Med dagens statlige bevilgninger til utvikling av samiske læremidler og stadig revidering av læreplaner, er det ikke mulig å utvikle et tilfredsstillende samiske læremiddeltilbud. Omfanget av samiske digitale læremidler er svært begrenset. Samfunnets etterspørsel etter digitaliserte læremidler medfører også at læremiddelproduksjonen blir dyrere enn den var tidligere. Dette innebærer at de statlige bevilgningene må økes tilsvarende.

Evalueringen av Kunnskapsløftet – samisk (NR-rapport nr 1/2012 Kunnskapsløftet 2006 Samisk – mot en likeverdig skole?¹¹), viser at lærere oppfatter mangelen på samiske læremidler som svært krevende fordi lærerne må produsere en del læremidler selv, og dette medfører en merbelastning i deres arbeidsliv. Sametinget er bekymret over læremiddelsituasjonen og mener at mangelen på samiske læremidler gir elevene en forståelse av at samisk har lavere status, og truer samiske barns rett til et kvalitativt godt skoletilbud.

Språkutvalget for samiske språk har i sin utredning «NOU 2016:18 – Hjertespråket»¹² anbefalt at det etableres et nordisk samarbeid med fokus på å utvikle samiske læremidler, samt at det foretas en gjennomgang av gjeldende regelverk for åndsverkloven, slik at det blir lettere å dele samiske læremidler, læremateriell og digitale leksjoner.

¹¹ <http://www.udir.no/Upload/Rapporter/2012/evakls.pdf> Sluttrapport fra evalueringsarbeidet av den samiske læreplanen "Kunnskapsløftet Samisk (LK06S)" – finnes dessverre bare i norsk utgave.

¹² Se punkt 7 a).

Sametinget ber om at Regjeringen sikrer tilgangen til samiske læremidler i opplæringsloven og friskoleloven, slik tilgangen til undervisningsmaterieell på norsk og sidemål er sikret i dag. Det er absolutt nødvendig at regjeringen øker bevilgninger til læremiddelutvikling da samiske læremidler ikke kan produseres uten støtte fra staten. En god læremiddelsituasjon vil føre til en bedre gjennomføring av barnekonvensjonens artikkel 29 om formålet med utdanningen og artikkel 30 om at barn av minoriteter og urfolk ikke skal nektes retten til sin kultur, sitt språk og sin religion i samvær med andre medlemmer av sin gruppe, samt artikkel 2 om beskyttelse mot diskriminering.

Mangel på samisk fagpersonell

Det er stor mangel på samiskspråklige lærere, fagpersoner innenfor blant annet spesialpedagogikk og øvrig personale i den samiske skolen. Dette er et alvorlig problem for tilgangen til og kvaliteten på samisk skoletilbud. Regjeringen har nylig strammet inn på kravene for å kunne begynne på lærerutdanningen. Dette medførte at svært mange søkere til lærerutdanningene ikke var kvalifiserte da de ikke hadde gode nok karakterer i matematikk. De lave karakterene hos søkere kan skyldes en dårlig grunnutdanning hvor det har vært mangel på samiske læremidler, mangel på kvalifiserte lærere samt at de som har søkt ikke har fått den opplæringen de hadde rett til. Sami University College kunne ikke starte opp den eneste samiske lærerutdanningen i landet høsten 2016 fordi de ikke hadde et tilstrekkelig antall kvalifiserte søkere. Samiske samfunn trenger hver eneste mulige ressursperson, da den samiske befolkningen utgjør en så liten andel av den totale befolkningen i Norge.

Sametinget ber Regjeringen om å iverksette tiltak for å øke rekrutteringen av personer med kompetanse i samisk språk og kultur til fagutdanningene for lærere, spesialpedagogikk og øvrig personale i den samiske skolen, for å sikre bedre gjennomføring av barnekonvensjonens artikkel 29 om formålet med utdanningen og artikkel 30 om at barn av minoriteter og urfolk ikke skal nektes retten til sin kultur, sitt språk og sin religion i samvær med andre medlemmer av sin gruppe, samt artikkel 2 om beskyttelse mot diskriminering.

Samiske elever med spesielle behov

Samiske elever med særskilte behov er en sårbar gruppe i utdanningssystemet. Disse elevene er avhengig av å få et opplæringstilbud på grunnlag av sitt språk, sine kulturverdier og hvor opplæringstilbudet samtidig er tilpasset dem. Foresatte for barn med særskilte behov melder ofte om at skoleeiere har utfordringer med å tilrettelegge et spesialpedagogisk tilrettelagt opplæringstilbud, som også er på samisk og på grunnlag av samisk kultur.

Sametinget ber Regjeringen om å arbeide for å ivareta det helhetlige tilbudet for samiske elever med spesielle behov/funksjonsnedsettelse, for å sikre bedre gjennomføring av barnekonvensjonens artikkel 23 om rettighetene til barn med funksjonsnedsettelse, artikkel 29 om formålet med utdanningen og artikkel 30 om at barn av minoriteter og urfolk ikke skal nektes retten til sin kultur, sitt språk og sin religion i samvær med andre medlemmer av sin gruppe, samt artikkel 2 om beskyttelse mot diskriminering.

Barn under barnevernets omsorg kan miste retten til opplæring i og på samisk

Barnet vil ha rett til opplæring i faget samisk hvor enn det bor i Norge, men bare dersom foreldrene krever det. For et barn som blir flyttet fra en samisk kommune, vil retten og muligheten til opplæring i skolen på samisk i alle fag, etter den samiske læreplanen Kunnskapsløftet – samisk, og med

utgangspunkt i samisk språk, kultur og samfunn, være avhengig av hvor mange andre barn i tilflytterkommunen som ønsker opplæring i og på samisk. Det samiske barnet mister således sin individuelle rett til opplæring i og på samisk i alle fag dersom det som følge av vedtak fra barnevernet blir flyttet fra en samisk kommune til en kommune utenfor samisk distrikt.

Sametinget ber Regjeringen sørge for nødvendige lovendringer slik at samiske barn ikke mister sine rettigheter til opplæring i og på samisk når barneverntjenesten overtar omsorgen for barnet. Dette vil sikre bedre gjennomføring av artikkel 30 om at barn av minoriteter og urfolk ikke skal nektes retten til sin kultur, sitt språk og sin religion i samvær med andre medlemmer av sin gruppe, samt artikkel 2 om beskyttelse mot diskriminering.

Innskrenkede muligheter til fritt skolevalg for samiske elever

Frittstående skoler er etter friskoleloven ikke forpliktet til å gi opplæring i og på samisk. I realiteten innebærer dette innskrenkede valgmuligheter for samiske elever som ønsker opplæring i og på samisk. Det er i dag mange samiske elever som opplever at de ikke får opplæring i samisk når de går på frittstående videregående skoler. En frittstående skole kan tilby opplæring i samisk dersom de har søkt om og fått tillatelse til dette fra Utdanningsdirektoratet. Imidlertid er ikke skolen forpliktet til å søke om en slik tillatelse.

Språkutvalget for samiske språk har i sin utredning «NOU 2016:18 – Hjertespråket»¹³ anbefalt at friskoler skal være forpliktet ved friskoleloven til å tilby opplæring i samisk. Friskoleloven burde også ha hjemmel for at godkjenningsmyndigheten kan stille vilkår om at skolen skal tilby opplæring på samisk.

Sametinget ber Regjeringen om å endre lover og forskrifter slik at samiske elevers rett til opplæring i samisk ivaretas. Friskoleloven skal gi minimum de samme rettigheter til samiske elever som opplæringsloven gjør. Dette for å sørge for bedre gjennomføring av barnekonvensjonens artikkel 29 om formålet med utdanningen og artikkel 30 om at barn av minoriteter og urfolk ikke skal nektes retten til sin kultur, sitt språk og sin religion i samvær med andre medlemmer av sin gruppe, samt artikkel 2 om beskyttelse mot diskriminering.

Nedlegging av samiske skoler

Samiske skoler og oppvekstsentre er stadig truet av nedleggelse. Disse skolene befinner seg ofte i utkantstrøk og har relativt lave elevtall, noe som medfører at kommuner og nasjonale myndigheter nedprioriterer de samiske skolene i budsjettbehandlingene.

Eksempler fra det siste året er Hattfjelldal skole og Sirma skole i Tana. Begge disse skolene har utelukkende samiske elever og undervisningen er lagt opp med basis i samisk språk og kultur. Fortsatt drift av disse to skolene er inntil videre sikret. Det finnes flere eksempler på nedlegging av distriktsskoler hvor et flertall av elevene var samiske. Det er ikke riktig at den samiske bosettingsstrukturen der spredt bebyggelse er naturlig, samt svakt elevtall som følge av dette, blir brukt som argument for å bygge ned distriktsskoler med samisk skoletilbud. Et skoletilbud for samiske elever må ta hensyn til den tradisjonelle samiske samfunnsstrukturen, bostruktur i nærheten av tradisjonelle næringer som reindrift, jordbruk, duodji, jakt og fiske.

Nedlegging av samiske skoler i distriktene medfører en systematisk nedbygging av

¹³ Se punkt 7 a).

undervisningstilbudet for samiske barn og svekker gjennomføringen av artikkel 30 om at barn av minoriteter og urfolk ikke skal nektes retten til sin kultur, sitt språk og sin religion i samvær med andre medlemmer av sin gruppe, samt artikkel 2 om beskyttelse mot diskriminering. Sametinget ber Regjeringen om å sørge for tilstrekkelige budsjettmessige overføringer til skoleeierne slik at samiske skoler kan opprettholdes.

Høy frafallsprosent i utdanningen blant samiske gutter

Blant samiske gutter og unge menn er det en høy andel som ikke påbegynner eller gjennomfører videregående opplæring. Det kan tenkes at dette blant annet er et utslag av at skolesystemet ikke er tilpasset de behov som denne gruppen har.

Sametinget ber Regjeringen sørge for at nasjonale program for bedre gjennomføring i videregående opplæring inneholder tiltak som tar hensyn til kultur og kulturforskjellers mulige innvirkning på unges bortvalg av videregående opplæring. Dette for å sørge for at barnekonvensjonens artikkel 29 om formålet med utdanningen og artikkel 30 om at barn av minoriteter og urfolk ikke skal nektes retten til sin kultur, sitt språk og sin religion i samvær med andre medlemmer av sin gruppe, samt artikkel 2 om beskyttelse mot diskriminering, gjennomføres.

7 Spesielle beskyttelsesmekanismer

a) Barn som tilhører urfolk

Nasjonal prosess for å sikre overholdelse av de folkerettslige forpliktelsene - Samisk språkutvalg

Samiske barns rettigheter etter FNs konvensjon om barns rettigheter følges ikke i tilstrekkelig grad opp av norske myndigheter. Dette gjelder innenfor alle sektorer, for eksempel barnehage, utdanning, helse og barnevern.

For å sikre at de folkerettslige forpliktelsene blir overholdt initierte Sametinget etableringen av et utvalg som skal vurdere gjeldende ordninger, tiltak og regelverk knyttet til de samiske språkene. 19. september 2014 etablerte Regjeringen i samarbeid med Sametinget Samisk språkutvalg.

Utvalget la frem sin endelige utredning «NOU 2016: 18 – Hjertespråket» 10. oktober 2016. Utredningen er 340 sider lang og inneholder forslag til lovverk, tiltak og ordninger for samiske språk (nord-, lule- og sørsamisk), som er egnet til å forbedre situasjonen for samiske barn i barnehage, opplæringen og i helsesektoren. Utvalget har lagt vekt på at samiske språk er truede språk. Det trenges flere språkbrukere for at språkene fortsatt skal være levende språk. Utredningen viser at barns språklæring er nøkkelen til vitalisering av samiske språk. Økt bruk og styrking av samiske språk i barnehager og skoler vil være blant de viktigste tiltak. Utvalget har vurdert hvordan moderne teknologi kan være med på å heve språkenes status og gjøre det lettere å tilby et godt tjenestetilbud til samiskspråklige. Utredningen viser at det behøves mer personell med samiskspråklig kompetanse i offentlig tjenesteyting. I mellomtiden må det tilrettelegges i større grad ved hjelp av tilleggstjenester som fjernundervisning i skolen, fjernkonsultasjoner i helse- og omsorgssektoren, tolking og oversetting. Utvalgets målsetning er at foreslåtte lovendringer og tiltak skal bidra til flere samiske språkbrukere og at samiske språk sikres som fremtidige levende språk. Utvalgets innstilling er enstemmig.

132 høringsuttalelser kom inn under høringsprosessen og det har vært arrangert syv høringsseminarer i hele Norge. Sametinget og Kommunal- og moderniseringsdepartementet samarbeider med gjennomgangen av høringsuttalelsene.

b) Barn som har vært offer for eller vitne til kriminalitet

Barnehusene mangler kompetanse i samisk språk og kultur

I Norge er det etablert Barnehus som skal gi et helhetlig tilbud til barn og unge som har vært utsatt for vold og overgrep. Barnehuset i Tromsø har regionalt ansvar for alle samiske barn i det nordlige Norge, og tilbyr samisk språk og kulturkompetanse ved avhør. For samiske barn bosatt utenfor region Nord, finnes ikke samme språklige og kulturelle tilbud i Barnehusene.

Sametinget ber Regjeringen om å sørge for at det finnes et samiskspråklig og -kulturelt tilbud i Barnehusene for alle samiske barn i Norge, uavhengig av bosted. Etablering av et eget samisk Barnehus må vurderes for å ivareta rettsikkerheten til samiske barn. Dette vil sikre bedre gjennomføring av barnekonvensjonens artikkel 12 om barnets rett til å bli hørt, artikkel 19 om at alle barn har rett til at ingen skader eller misbruker dem og artikkel 39 om at alle barn har rett til hjelp hvis de har opplevd noe skadelig.

Sámediggi
Ávjovárgeaidnu 50
9730 Kárášjohka

telefonnr: +47 78 47 40 00
www.samediggi.no
samediggi@samediggi.no

Åpningstider:
Mandag - Fredag
08:00-15:30